Warszawa, 8 lutego 2016 roku

Sprawozdanie z działalności statutowej Fundacji Centrum Badania Opinii Społecznej w 2015 roku

– zatwierdzone przez Radę CBOS w dniu 23 lutego 2015 roku –

RÉSUMÉ

Fundacja CBOS w 2015 r. w pełni zrealizowała cele, które nakłada na nią ustawa i statut.

Przeprowadziła 12 badań opinii społecznej, które objęły szerokie *spectrum* tematów, a ich wyniki przekazywała organom państwowym, instytucjom publicznym, mediom i opinii publicznej.

Na wiele sposobów upowszechniała wiedzę o stanie i zmianach opinii publicznej: publikowała wstępne informacje o wynikach każdego badania „Aktualne problemy i wydarzenia" (12), komunikaty z badań (179), obszerniejsze i pogłębione opracowania „Opinie i Diagnozy" (2), kolorowy biuletyn „*Polish Public Opinion*" w angielskiej wersji językowej (12), internetowy biuletyn CBOS*News* zawierający krótkie informacje o najnowszych wynikach (46 numerów – 925 subskrybentów i 46 numerów angielskojęzycznych – 82 subskrybentów). Ważną rolę w upowszechnianiu wyników badań odgrywa strona internetowa CBOS, odwiedzona blisko 285 tys. razy. Nasze badania i analizy są obecne w mediach. Dzielimy się nimi także na konferencjach (krajowych i zagranicznych).

Dzięki aktywności pracowników dodatkowe środki na statutową działalność CBOS ukształtowały się w roku 2015 na poziomie nieco ponad 428 tys. zł (wobec dotacji budżetowej w wysokości 3 202 tys. zł). Natomiast dzięki wielkiej dyscyplinie finansowej instytucji wydatki CBOS ukształtowały się na poziomie nieco ponad 3 898 tys. zł. Warte podkreślenia jest racjonalne i oszczędne gospodarowanie przez CBOS środkami publicznymi oraz uzyskanymi z innych źródeł i zarobionymi, co w roku 2015 zaowocowało pewnymi oszczędnościami w środkach finansowych.

Fundacja CBOS w pełni zrealizowała cele, które nakłada na nią ustawa i statut, a dodatkowo wypracowała znaczącą „wartość dodaną" w postaci pomysłowych i rzetelnie zrealizowanych projektów badawczych.

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej realizuje cele, które nakłada na nią ustawa (z dnia 20 lutego 1997 r. o Fundacji Centrum Badania Opinii Społecznej, art. 4) i które zostały dodatkowo określone w statucie. Są to:

(1) inspirowanie, organizowanie i prowadzenie badań opinii społecznej – statut (§ 19 pkt 2) precyzuje zarówno liczbę badań (co najmniej 12 rocznie), jak i tematy do uwzględnienia w każdym z nich (nastroje społeczne, ocena położenia materialnego społeczeństwa, stosunek do organów władzy, instytucji publicznych i czołowych postaci sceny politycznej oraz preferencje partyjne);
(2) gromadzenie, opracowywanie i udostępnianie danych z badań opinii społecznej;
(3) upowszechnianie w społeczeństwie wiedzy o stanie i zmianach opinii społecznej;
(4) przekazywanie wyników badań organom państwowym, instytucjom publicznym i – za pośrednictwem środków masowego przekazu informacji – społeczeństwu;
(5) prowadzenie działalności wydawniczej i szkoleniowej związanej z realizacją zadań, o których mowa w punktach 1–4.

Tegoroczne sprawozdanie z działalności CBOS zaczyna się od krótkiego *résumé* (wyżej). Najpierw omówiona jest organizacyjna i finansowa kondycja CBOS, a następnie, kolejno, przedstawiona jest realizacja zadań ustawowych i statutowych Fundacji:

1. Kondycja organizacyjna i finansowa CBOS
2. Prowadzenie badań opinii publicznej (pkt (1))
3. Gromadzenie, opracowywanie i udostępnianie danych (pkt (2))
4. Przekazywanie wyników badań organom państwowym i instytucjom publicznym oraz upowszechnianie w społeczeństwie wiedzy o stanie i zmianach opinii publicznej (punkty (3) i (4) łącznie),
5. Działalność wydawnicza i szkoleniowa oraz konferencyjna (pkt (5)).

Ponadto sprawozdanie obejmuje kwestie

6. realizacji badań „dodatkowych" (we współpracy z instytucjami publicznymi) oraz badań we współpracy międzynarodowej. Wprawdzie nie należy to do ustawowych zadań Fundacji, ale też nie stanowi działalności komercyjnej, a była to część działalności CBOS w roku 2015.

Sprawozdanie uzupełniają załączniki.

1. Kondycja organizacyjna CBOS

• **Siedziba** stanowi niezbędny warunek funkcjonowania każdej instytucji. Obecnie[1] siedziba CBOS mieści się w budynku Instytutu Wzornictwa Przemysłowego [dalej: IWP] przy ul. Świętojerskiej 5/7. CBOS ma z IWP umowę bezterminową i za wynajem płaci 25 206 zł. (plus, oczywiście, koszty mediów i dwóch miejsc postojowych). Łącznie, przeciętne opłaty miesięczne w 2015 r. wyniosły 29 050 zł.

• **Pracownicy**, w tym badacze, stanowią duży kapitał CBOS. Są oni doświadczeni i jednocześnie gotowi na nowe wyzwania, wysoko wykwalifikowani, ale wciąż szkolący się.

W 2015 roku w CBOS zatrudnionych było – średnio – 36 pracowników na 35,7 etatu. Porównując te dane z danymi dla roku 2014 (37 pracowników, 36,7 etatu) nastąpił bardzo niewielki spadek – można mówić o stabilizacji zatrudnienia. Średnie wynagrodzenie wyniosło 5 007,39 zł (brutto; obejmuje ono także nagrody oraz wynagrodzenie z tytułu dodatkowej pracy) i w porównaniu z rokiem 2014 (4 978,17 zł) minimalnie wzrosło.

CBOS stale współpracuje z 20 koordynatorami terenowymi (prowadzącymi działalność gospodarczą lub osobami fizycznymi) w oparciu o umowy cywilno-prawne. Ponadto lista stałych współpracowników CBOS obejmuje około 150 ankieterów wynagradzanych w zależności od liczby zrealizowanych ankiet (liczba ankieterów, którzy w roku 2015 realizowali badania CBOS, wyniosła 395, ale około 150 współpracuje z nami nie-sporadycznie).

• **Finanse.** W 2015 roku CBOS otrzymał 3 202 000,00 zł dotacji budżetowej, dokładnie tyle, ile w roku 2014. W porównaniu z rokiem 2008 (najwyższa dotacja w cenach bieżących) wysokość dotacji nie wzrosła, a uwzględniając poziom inflacji jej wartość spada. Ilustrują to dane przedstawione w **Załączniku 4**.

Zgodnie ze statutem, budżet CBOS powiększony został o 287 624,82 zł zysku z działalności gospodarczej w 2014 roku, przeznaczonego uchwałą Rady Fundacji na działalność statutową w 2015 roku. Zysk ten był niższy od wypracowanego w 2013 roku (359 669,37 zł).

Wpływy na działalność CBOS zawierały także kwotę 428 090 zł, na którą złożyły się:

(a) środki na badania dodatkowe realizowane dla Krajowego Biura ds. Przeciwdziałania Narkomanii (249 286 zł),
(b) dochód ze sprzedaży wydawnictw oraz udostępniania danych itp. (121 974 zł),
(c) sprzedaż tabletów pozostałych po zrealizowanych badaniach, (50 450 zł),
(d) niewielkie kwoty pochodzące z odsetek bankowych (6 382 zł).

[1] Czyli po wypowiedzeniu Fundacji CBOS przez Ministerstwo Gospodarki umowy najmu (ze skutkiem na dzień 30 czerwca 2014 r.) powierzchni w budynku przy ul. Żurawiej 4a, gdzie mieściła się siedziba CBOS od momentu powstania.

W sumie **wpływy** na statutową działalność CBOS ukształtowały się na poziomie 3 917 716 zł wobec 4 881 214,43 zł w roku 2014 (niemal 20% spadku). **Wydatki** CBOS ukształtowały się na poziomie 3 897 970 zł, w tym 70% stanowiły wynagrodzenia (także wynagrodzenia ankieterów i koordynatorów, stanowiące zasadniczą część kosztów badań).

W 2015 roku CBOS dokonał ze środków statutowych następujących zakupów inwestycyjnych:

- pakiet SPSS (38 940 zł),
- 27 monitorów (24 093 zł),
- 6 komputerów (16 959 zł),
- klimatyzator Fujitsu (8 580 zł),
- serwer (7 431 zł),
- kamera i rejestrator (3 683 zł).

Wszystkie te inwestycje były konieczne dla funkcjonowania firmy.

Warte podkreślenia jest, po pierwsze, racjonalne i oszczędne gospodarowanie przez CBOS publicznymi pieniędzmi oraz, po drugie, dodatnie saldo wpływów i wydatków w 2015 r. To saldo zostało wypracowane dzięki aktywności i mobilizacji pracowników oraz wielkiej dyscyplinie finansowej instytucji.

• **KONTROLE.** W 2015 roku w CBOS miała miejsce jedna kontrola: 3 lutego odbył się audyt (przeprowadzony przez niezależnego biegłego rewidenta) poziomu i struktury sprzedaży – w ramach działalności gospodarczej CBOS w roku 2014 – kwotę przychodów uznano za realną i spełniającą kryteria wynikające z regulaminu przeglądu obrotów Organizacji Firm Badania Opinii i Rynku.

2. PROWADZENIE BADAŃ OPINII PUBLICZNEJ

Podstawowym celem CBOS jest realizacja co najmniej 12 badań opinii publicznej rocznie. Źródłem finansowania działalności statutowej jest dotacja z budżetu państwa, która w roku 2015 wyniosła 3 202 tys. zł i była identyczna z dotacją na rok 2014.

Jest to kwota, która – wobec stałego wzrostu kosztów realizacji badań sondażowych – z trudem wystarcza na wypełnianie podstawowych zadań, a nie pozwala na osiąganie celów wykraczających poza ustawowe i statutowe minimum (np. na zwiększenie liczby różnych badań) oraz na finansowanie rozwoju Fundacji. Ogranicza też niezbędne inwestycje i wydatki na utrzymanie dotychczasowego poziomu osiągniętego tak w pracy terenowej, jak w analizach. W pracy terenowej konieczne jest ciągłe uzupełnianie zużytych laptopów, na których pracują ankieterzy w systemie CAPI – te niezbędne wydatki pokrywa się z oszczędności.

Dlatego 25 lutego 2015 r. Zarząd Fundacji Centrum Badania Opinii Społecznej wnioskował o zwiększenie od 2016 roku dotacji budżetowej dla CBOS o 360 000 zł. Wniosek poparła Rada CBOS.

Podobnie jak w latach poprzednich, CBOS realizował co miesiąc badanie opinii publicznej dotyczące problemów społeczno-politycznych i ekonomicznych, nastrojów społecznych oraz postrzegania głównych instytucji państwa, partii i polityków. Zrealizowanych zostało 12 ogólnopolskich badań ankietowych „Aktualne problemy i wydarzenia". Przeprowadzano je metodą indywidualnego wywiadu bezpośredniego (w systemie CAPI) na reprezentatywnych próbach dorosłej ludności, liczących około 1000 osób każda. Próby losowane były z systemu ewidencji ludności PESEL. Spis 12 badań statutowych zrealizowanych w 2014 roku dołączony jest do niniejszego sprawozdania jako **Załącznik 1**.

Każde z badań „Aktualne problemy i wydarzenia" obejmuje część stałą, zawierającą pytania zadawane co miesiąc, i część zmienną, dotyczącą zagadnień najważniejszych w momencie realizacji badania lub mających ogólniejszy, ponadczasowy charakter. Niektóre zagadnienia umieszczane w zmiennej części ankiety badane są z różną częstotliwością, inne tylko jednorazowo.

Zakres tematyczny każdego z dwunastu badań wykraczał poza tematykę określoną w statucie i badaną co miesiąc. Podobnie jak w poprzednich latach badaniami objęto sprawy bieżące, zarówno międzynarodowe, jak i krajowe. Do tych pierwszych należała, tradycyjnie już, problematyka związana z członkostwem Polski w Unii Europejskiej czy stosunek do różnych narodów, ale także sytuacja na Ukrainie i konflikt rosyjsko-ukraiński. Kilkakrotnie pytano o stosunek do uchodźców. Wśród spraw krajowych najwięcej miejsca i uwagi poświęcono wyborom prezydenckim i parlamentarnym. Podejmowano kwestie społeczno-ekonomiczne (np. protesty górników) i społeczne (np. postawy wobec islamu i muzułmanów). Uwzględniono także 70. rocznicę wyzwolenia obozu w Auschwitz i 70. rocznicę zakończenia II wojny światowej. Problematykę badań i analiz najlepiej oddaje spis wszystkich komunikatów oraz opracowań z serii „Opinie i Diagnozy" opublikowanych w 2015 roku, który stanowi **Załącznik 2**. do niniejszego sprawozdania.

Należy podkreślić, że wśród podejmowanych tematów są tak trudne jak problematyka ekonomiczna (np. opinie o Transatlantyckim Partnerstwie Handlowym i Inwestycyjnym czy perspektywy górnictwa węgla kamiennego w Polsce), tak złożone jak problemy społeczne (np. problemy wsi, religijność), tak drażliwe jak kwestie moralne (np. stosunek do pigułki "dzień po" czy zapłodnienia in vitro). Niektóre problemy badawcze monitorowane są od końca lat 80. lub początku lat 90., co stwarza wyjątkową okazję do porównań w czasie i śledzenia przemian społeczeństwa polskiego – dobrym przykładem jest stosunek do innych narodów (badany od 1993 r.). Zatem nie tylko metodologia badań sondażowych (o czym

niżej), ale także bogactwo poruszanych tematów i powtarzalność ich badania czyni z CBOS unikalną instytucję badawczą. Dzisiaj trudno wyobrazić sobie debatę publiczną na jakikolwiek temat bez odwoływania się i cytowania rezultatów badań i analiz CBOS.

Ważnym problemem badań sondażowych pozostaje typ próby i poziom jej realizacji. W 2015 roku kontynuowano badania na reprezentatywnych próbach ludności losowanych z systemu PESEL, co zapewnia reprezentatywność i statystyczną poprawność tych prób. Prowadzanie badań na takich próbach wiąże się jednak ze spadkiem poziomu realizacji założonej, wyjściowej próby. Spadek ten dotyczy wszystkich ośrodków badawczych, światowych i polskich, w związku z tym większość z nich przechodzi na realizację badań innymi metodami (gorszymi ze statystycznego punktu widzenia, ale zapewniającymi realizację założonej próby). Spadek poziomu realizacji próby obserwujemy także w badaniach CBOS, co przedstawia tabela 1.

Tabela 1. Przeciętny poziom realizacji założonych prób w badaniach CBOS w latach 2001–2015 (w procentach)

2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
62,6	**62,4**	**62,5**	**59,1**	**57,9**	**52,5**	**47,2**	**47,7**	**45,5**	**42,1**	**44,5**	**42,0**	**39,5**	**38,1**	**34,7**

Jak widać, w 2015 roku przeciętny poziom realizacji prób wyniósł 34,7%, był niższy niż w roku 2014 i najniższy z dotychczasowych. Środki wprowadzone w roku 2011 (dodatki motywacyjne dla koordynatorów oraz podniesienie wynagrodzeń ankieterów i ryczałtów za dojazd do badanych) zahamowały spadek poziomu realizacji prób tylko na krótko. Dlatego w 2014 roku wprowadzona została kolejna zmiana systemu wynagradzania sieci, tym razem dotycząca koordynatorów – skuteczność tej zmiany okazała się ograniczona.

Mamy pełną świadomość, że sytuacja realizacji badań sondażowych metodą *face to face* na próbie czysto losowej jest trudna i – z wielu względów – coraz trudniejsza. Mimo to CBOS zamierza pozostać przy próbach losowych (jako najbardziej poprawnych ze statystycznego i metodologicznego punktu widzenia), losowanych z systemu PESEL. Jednak poziom realizacji prób zmusza do ciągłego monitorowania i wnikliwych analiz tej sytuacji, by podejmować działania hamujące – co najmniej – tendencję spadkową.

Dla zapewnienia właściwej jakości badań kontynuowane były szkolenia ankieterów oraz kontrola ich pracy według standardów przyjętych przez OFBOR.

3. GROMADZENIE, OPRACOWYWANIE I UDOSTĘPNIANIE DANYCH

W 2015 roku powiększyły się najcenniejsze zasoby CBOS, jakimi są gromadzone systematycznie od wielu lat serie wskaźników porównywalnych w czasie i umożliwiających analizy długofalowych trendów w zmianach opinii publicznej. Niektóre z tych wskaźników zbierane są od końca lat 80. Szczególnie cenne są uzyskiwane od lat comiesięczne dane, pozwalające na analizę trendów w ocenach i przewidywaniach dotyczących sytuacji kraju oraz poparcia, ocen działalności i stopnia zaufania do głównych instytucji państwa, partii politycznych i polityków. W ramach problematyki ekonomicznej systematycznie badane są oceny warunków życia, a od 2001 roku oceny sytuacji na rynku pracy i kwestia bezrobocia. Komunikaty przedstawiające wyniki badań na ten temat z reguły zawierają analizy trendów.

Dane pochodzące ze statutowych badań CBOS trafiają do różnych podmiotów.

Po pierwsze, zbiory surowych danych udostępniane są na bieżąco (do dalszych analiz) Kancelarii Prezesa Rady Ministrów i Kancelarii Prezydenta RP.

Po drugie, CBOS udostępnia, odpłatnie, archiwalne dane źródłowe na elektronicznych nośnikach informacji. Korzystają z tego głównie badacze z różnych instytucji naukowych, polskich i zagranicznych. Zainteresowanie tą formą wykorzystania danych jest zależne od potrzeb i możliwości naukowców i nie rośnie (po części z powodu przekazywania danych CBOS do Archiwum Danych Społecznych [dalej: ADS], gdzie są one dostępne nieodpłatnie – w Archiwum znajduje się 40 zbiorów danych CBOS). Jednak w 2015 roku 19 odbiorców zewnętrznych zakupiło zbiory danych z 69 badań do wtórnych analiz (patrz: Tabela 3).

Wyniki badań są na bieżąco, systematycznie opracowywane i rozpowszechniane w różnych formach (o czym niżej).

Działalność badawcza i analityczna CBOS zaowocowała w 2015 roku opublikowaniem 179 komunikatów tematycznych (średnio blisko 15 miesięcznie). Dane o liczbie komunikatów publikowanych w latach 2001-2015 zawiera Tabela 2.

Tabela 2. Liczba komunikatów z badań CBOS w latach 2000–2014

2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
179	**221**	**201**	**202**	**206**	**196**	**193**	**193**	**174**	**173**	**168**	**178**	**181**	**178**	**179**

Poza komunikatami z badań CBOS opublikował dwa opracowania z serii „Opinie i Diagnozy", a trzecie przygotował do druku. Spis komunikatów i opracowań z serii „Opinie i Diagnozy" opublikowanych w 2015 roku dołączony jest do niniejszego sprawozdania w postaci **Załącznika 2**.

4. UPOWSZECHNIANIE WYNIKÓW BADAŃ

Upowszechnianie wyników badań CBOS przybiera różne formy: opracowań drukowanych lub elektronicznych, dłuższych i bardziej wnikliwych lub skrótowych, ale szybszych. Są one przedstawione niżej.

Komunikaty z badań CBOS natychmiast po opracowaniu przekazywane są najważniejszym instytucjom państwowym i społecznym oraz wysyłane subskrybentom. W dzień po ich opublikowaniu można je było kupić w cenie 7,50 zł (z VATem) za egzemplarz. Po miesiącu stają się dostępne, bezpłatnie, dla wszystkich zainteresowanych na stronie internetowej CBOS (www.cbos.pl).

Opracowywane co miesiąc **wstępne informacje** o wybranych najważniejszych wynikach badania **„Aktualne problemy i wydarzenia"** są publikowane kilka dni po zakończeniu każdego badania i również rozsyłane do najważniejszych instytucji państwowych i społecznych. W 2015 roku ukazało się 12 takich wstępnych informacji.

Ponadto CBOS publikował co miesiąc czterostronicowy kolorowy biuletyn ***„Polish Public Opinion"*** w angielskiej wersji językowej (czyli ukazało się 12 numerów tego tytułu).

Odbiorcami komunikatów z badań CBOS są **najważniejsze instytucje państwowe** (patrz: **Załącznik 3.**). Wśród prenumeratorów naszych publikacji są także **inne ważne instytucje**, np. Komenda Główna Policji, Poczta Polska, Naczelna Izba Lekarska, ambasady (Republiki Federalnej Niemiec, Belgii).

Stałymi odbiorcami są **media**, m. in. Polska Agencja Prasowa, Reuters Polska, Bloomberg Polska, Katolicka Agencja Informacyjna, Telewizja Polska, Informacyjna Agencja Radiowa, Gazeta Wyborcza, Polityka Insight. Przynosi to efekty w postaci cytowania wyników badań CBOS. Według profesjonalnego monitoringu prasy w roku 2015 wyniki sondaży CBOS były przytaczane w prasie drukowanej 1810 razy (w 2014 r. – 1967 razy), a w Internecie – w portalach informacyjnych, publicystycznych i prasie internetowej – 6804 razy (w 2014 r. – 6964 razy). W obu rodzajach mediów cytowano nas średnio miesięcznie 718 razy (2014 r. – 744 razy).

Wśród prenumeratorów są również środowiska naukowe i akademickie (m. in. instytuty PAN, Uniwersytetu Warszawskiego, Uniwersytetu Jagiellońskiego, Uniwersytetu Łódzkiego, UAM w Poznaniu, Uniwersytetu Wrocławskiego, KUL i UMCS w Lublinie), indywidualni naukowcy, w tym z zagranicy, oraz fundacje polskie i zagraniczne.

W 2015 roku CBOS kontynuował rozpowszechnianie wyników badań w postaci internetowego biuletynu **CBOS*News***. Zawiera on krótkie informacje o najnowszych wynikach, które jeszcze przed opracowaniem pełnego komunikatu z badań prezentujemy zainteresowanym. W CBOS*News* zamieszczamy także informacje o ważniejszych publikacjach oraz zapowiedzi wydawnicze. W 2015 roku ukazało się 46 numerów tego

biuletynu w języku polskim i 46 w języku angielskim (nowość wprowadzona w 2013 r.). Liczba subskrybentów CBOS*News* w języku polskim wynosi 925, a w języku angielskim – 82 (stan na koniec grudnia 2015 r.).

Ważną i coraz ważniejszą rolę w upowszechnianiu wyników badań odgrywa **strona internetowa CBOS**, która – poza podstawowymi informacjami o Fundacji – zawiera wszystkie komunikaty (od 1990 r.), biuletyny „*Polish Public Opinion*" i CBOS*News* oraz przedstawia główne trendy zmian opinii publicznej. O tej rosnącej roli strony internetowej świadczą dane zawarte w Tabeli 3.

Tabela 3. Statystyki roczne Ośrodka Informacji CBOS

	Rok 2011	Rok 2012	Rok 2013	Rok 2014	**Rok 2015**
Odwiedziny strony www – łącznie wersja polska i angielska[1]	262 779	247 776	265 589	280 328	**284 992**
Odwiedziny klientów na miejscu	73	62	32	29	**31**
Liczba subskrypcji (ogółem)	81	78	83	78	**64**
Liczba klientów kupujących publikacje CBOS wysyłkowo poza subskrypcją	220	193	189	168	**243**
Liczba klientów instytucjonalnych kupujących opracowania lub dane z badań	94	100	89	84	**73**
Sprzedane raporty z serii „Opinie i Diagnozy" (egz.)	313 w tym 196 elektronicznych	214 w tym 163 elektroniczne	194 w tym 133 elektroniczne	269 w tym 165 elektroniczne	**170 w tym 132 elektroniczne**
Sprzedane komunikaty z badań (egz.)	5 749 w tym 2 865 elektronicznych	5 543 w tym 3 169 elektronicznych	5 603 w tym 3 745 elektronicznych	5 138 w tym 3 493 elektronicznych	**4 899 w tym 3 424 elektronicznych**
Sprzedane „Polish Public Opinion" (egz.)	41 w tym 17 elektronicznych	48 w tym 24 elektroniczne	36 w tym 12 elektronicznych	48 w tym 24 elektroniczne	**36 w tym 24 elektroniczne**
Sprzedane książki (egz.)	10	1	2	1	**3**
Zrealizowane zamówienia na kopie danych oraz analizy statystyczne *(+ liczba wykorzystanych badań)*	9 *(13)*	18 *(84)*	19 *(149)*	14 *(117)*	**19 (69)**
CBOS*News* w języku polskim – liczba opublikowanych numerów rocznie	35	39	40	41	**46**
CBOS*News* w języku angielskim – liczba opublikowanych numerów rocznie (od nru 22/2013)	-	-	18	40	**46**
CBOS*News* w języku polskim – liczba subskrybentów (od 7.05.2008)	806	895	930	941	**925**
CBOS*News* w języku angielskim – liczba subskrybentów (od 8.07.2013)	-	-	59	82	**82**
Konto na Twitterze – liczba obserwatorów (od 1.07.2012)	-	647	2 853	5 645	**9 052**
Strona na Facebooku – liczba polubień (od 10.04.2013)	-	-	908	1 257	**1 580**

[1] od 1.01.2009 zmiana licznika odwiedzin – nie odlicza wejść z CBOS

Od lipca 2012 r. **CBOS obecny jest na Twitterze**, darmowym serwisie społecznościowym, co umożliwia wysyłanie tzw. *tweetów*, czyli krótkich wiadomości tekstowych dostarczanych użytkownikom, którzy obserwują dany profil. Liczba obserwatorów strony CBOS na Twitterze wynosi 9052 (stan na koniec grudnia 2015 r.).

Kolejną innowację stanowiło założenie **na Facebooku** fanpage'u CBOS – od 10 kwietnia 2013 roku strona zgromadziła 1580 „polubień".

Informacje zestawione w Tabeli 3. (poniżej) wymagają dodatkowego komentarza.

O zmianie (unowocześnieniu) korzystania z danych CBOS świadczy dość systematyczny spadek i utrzymywanie się niewielkiej liczby osób, które osobiście odwiedzają Ośrodek Informacji CBOS. W 2015 roku było ich 31. Natomiast Ośrodek Informacji CBOS odpowiada na wiele zapytań e-mailowych, telefonicznych i listownych.

Dotychczasowe formy publikowania książek, raportów, komunikatów z badań są – w skali globalnej – wypierane przez formy krótsze, elektroniczne i niepłatne. CBOS stara się dostosować do tego trendu i nadążać za nim. W związku z tym np. komunikaty z badań CBOS zapowiadane są na Twitterze, ich fragmenty prezentujemy w internetowym biuletynie CBOS*News*, a po miesiącu są dostępne – bezpłatnie – na stronie internetowej. Dlatego też, generalnie, sprzedaż publikacji drukowanych spadała, spada i prawdopodobnie nadal będzie spadać. Z tego powodu dużą wagę przywiązujemy do nowych, elektronicznych form rozpowszechniania wyników badań. Nasza strona internetowa odwiedzana jest często, co prezentuje Tabela 4.

Tabela 4. Statystyka odwiedzin strony www.cbos.pl

Całkowita liczba odwiedzin od lutego 2005	**2 478 757**
Odwiedziny w latach:	
2015	**284 992**
2014	280 328
2013	265 589
2012	247 776
2011	262 779
2010	292 750
2009 [1)]	274 763
2008	134 660
2007	140 904
2006	141 031
2005	153 185

[1)] Uwaga: od 1.01.2009 r. wejścia z CBOS nie są odliczane.

5. DZIAŁALNOŚĆ WYDAWNICZA ORAZ SZKOLENIOWA I KONFERENCYJNA

Działalność wydawnicza stanowi podstawowy sposób upowszechniania danych z badań i została szczegółowo omówiona wyżej (w punkcie 3.).

Jeśli chodzi o szkolenia, to w roku 2015:

CBOS umożliwił dwojgu studentom odbycie praktyki – jeden z nich opracował nawet komunikat z badań, który – po dostosowaniu do redakcyjnych standardów CBOS – został opublikowany[2].

Studenci Akademii Leona Koźmińskiego [dalej: ALK] – zgodnie z umową o współpracy między CBOS a tą uczelnią – mieli możliwość uczestniczenia w pełnym, profesjonalnym procesie badawczym. Był to innowacyjny projekt dydaktyczno-badawczy ALK, w ramach którego studenci:

- przygotowywali, na swoich zajęciach dydaktycznych, bloki pytań (10-12 pytań dotyczących bieżących problemów polskiej gospodarki i społeczeństwa), które – po konsultacjach metodologicznych i poprawkach badaczy CBOS – były włączane do kwestionariuszy CBOS;
- po przeprowadzeniu przez CBOS badań studenci otrzymywali dane, poddawali je analizie statystycznej i opracowywali raporty.

Z kolei pracownicy CBOS uczestniczyli w różnych szkoleniach, w tym szkoleniami o profilu prawno-księgowym objęte zostały 3 osoby, o profilu badawczym – 2 osoby, a w kursach językowych uczestniczyło 10 osób.

Jeśli chodzi o **konferencje** to stanowią one okazję do zaprezentowania naszych danych i analiz oraz do wymiany doświadczeń. W sumie dziewięcioro pracowników CBOS uczestniczyło w sześciu różnych konferencjach, w tym w trzech międzynarodowych.

[2] Zainteresowanie polityką i poglądy polityczne w latach 1989–2015. Deklaracje ludzi młodych na tle ogółu badanych (nr 135).

6. REALIZACJA BADAŃ DODATKOWYCH I WSPÓŁPRACA MIĘDZYNARODOWA

Wprowadzenie tego punktu do sprawozdania jest zasadne, bowiem realizujemy badania „dodatkowe", we współpracy z instytucjami publicznymi, nie dla zysku.

W 2015 roku kontynuowana była międzynarodowa współpraca (na zasadzie dobrowolności i partnerstwa) z ośrodkami badawczymi z krajów „wyszehradzkich": z czeskim CCVM Sociological Institute, słowackim Focus i węgierskim Tárki. W 2015 r. w Polsce, Czechach, na Słowacji i na Węgrzech zadano porównywalne pytania na temat oceny sytuacji gospodarczej i warunków materialnych gospodarstw domowych oraz stosunku do imigrantów i uchodźców. Wyniki porównań międzynarodowych publikowane były w każdym z krajów zgodnie z pragmatyką uczestniczących ośrodków badawczych. CBOS opublikował je jako osobne komunikaty[2]. CBOS dokłada starań, by ta forma współpracy międzynarodowej z krajami z regionu była kontynuowana.

FUNDACJA
Centrum Badania Opinii Społecznej
dr hab. Mirosława Grabowska
DYREKTOR

Załączniki:

1. Spis badań statutowych zrealizowanych w 2015 roku.
2. Spis komunikatów i opracowań z serii „Opinie i Diagnozy" opublikowanych w 2015 roku.
3. Lista „bezpłatnych" odbiorców komunikatów CBOS w 2015 roku.
4. Dotacja budżetowa dla Fundacji CBOS w latach 1998–2015.

[2] *Oceny i prognozy sytuacji gospodarczej oraz warunków materialnych gospodarstw domowych w Polsce, Czechach, na Słowacji i Węgrzech* (komunikat nr 34); *Oceny i prognozy stanu gospodarki oraz warunków materialnych gospodarstw domowych w Polsce, Czechach, na Słowacji i Węgrzech* (komunikat nr 128); *Stosunek do uchodźców w krajach Grupy Wyszehradzkiej* (komunikat nr 151); *Stosunek do imigrantów w krajach Grupy Wyszehradzkiej* (komunikat nr 178).

Załącznik nr 1

Spis badań „Aktualne problemy i wydarzenia"
w 2015 roku

L.p.	Nr i tytuł badania	Próba wyjściowa	Okres realizacji w terenie
1.	2015/01 – Aktualne problemy i wydarzenia	2640	07.01.–14.01.15
2.	2015/03 – Aktualne problemy i wydarzenia	2970	04.02.–11.02.15
3.	2015/04 – Aktualne problemy i wydarzenia	2970	04.03.–11.03.15
4.	2015/08 – Aktualne problemy i wydarzenia	2970	15.04.–22.04.15
5.	2015/10 – Aktualne problemy i wydarzenia	2970	13.05.–20.05.15
6.	2015/13 – Aktualne problemy i wydarzenia	2970	10.06.–17.06.15
7.	2015/15 – Aktualne problemy i wydarzenia	2970	30.06.–08.07.15
8.	2015/17 – Aktualne problemy i wydarzenia	2970	17.08.–24.08.15
9.	2015/18 – Aktualne problemy i wydarzenia	2970	16.09.–23.09.15
10.	2015/23 – Aktualne problemy i wydarzenia	2970	14.10.–21.10.15
11.	2015/25 – Aktualne problemy i wydarzenia	2970	04.11.–11.11.15
12.	2015/27 – Aktualne problemy i wydarzenia	2961	02.12.–10.12.15

Zgodnie z ustawą CBOS prowadzi badania statutowe dla celów ogólnospołecznych i wszystkie ich rezultaty przekazywane są rządowi, innym organom państwowym, instytucjom publicznym, środkom masowego przekazu i – za ich pośrednictwem – społeczeństwu.

Załącznik nr 2

Spis komunikatów CBOS w 2015 roku

STYCZEŃ

1. Oceny roku 2014 i przewidywania na rok 2015
2. Samopoczucie Polaków w roku 2014
3. Zadowolenie z życia
4. Wydarzenie roku 2014 w Polsce i na świecie
5. Preferencje partyjne w styczniu
6. Jak zapewnić prawidłowe przeprowadzenie wyborów?
7. Opinie o działalności parlamentu, prezydenta, PKW i NFZ
8. Nastroje społeczne w styczniu
9. Stosunek do rządu Ewy Kopacz po 100 dniach jego działalności
10. Zaufanie do polityków w styczniu
11. Auschwitz-Birkenau w pamięci zbiorowej
12. Aktywności i doświadczenia Polaków w 2014 roku
13. Jeszcze o wiarygodności wyników ostatnich wyborów
14. Stosunek do innych narodów

LUTY

15. Polacy o życiu na wsi
16. Wyjazdy wypoczynkowe Polaków w 2014 roku i plany na rok 2015
17. Kierunki rozwoju energetyki w Polsce. Opinie o źródłach energii i ich wykorzystaniu
18. Kto marzy o życiu na wsi a kto o życiu w mieście?
19. Preferencje partyjne w lutym
20. Deklaracje udziału w wyborach prezydenckich i preferencje wyborcze
21. Oceny instytucji publicznych
22. O sytuacji na Ukrainie i polskiej pomocy dla wschodniego sąsiada
23. Stosunek do rządu w lutym
24. Zaufanie do polityków w lutym
25. Nastroje społeczne w lutym
26. Zmiany w zakresie podstawowych wskaźników religijności Polaków po śmierci Jana Pawła II
27. Pigułka „dzień po" w ocenie społecznej
28. Poparcie dla kandydatów w wyborach prezydenckich

MARZEC

29. Kanon wiary Polaków
30. O stosunkach z sąsiednimi krajami – relacje polityczne a nastawienie do nacji
31. Sfery sacrum i profanum w życiu społecznym
32. Oczekiwane zmiany w nauczaniu Kościoła
33. Preferencje partyjne w marcu
34. Oceny i prognozy sytuacji gospodarczej oraz warunków materialnych gospodarstw domowych w Polsce, Czechach, na Słowacji i Węgrzech
35. Preferencje w wyborach prezydenckich
36. Stosunek do rządu w marcu
37. Postawy wobec islamu i muzułmanów
38. Preferencje partyjne w połowie marca
39. Zaufanie do polityków w marcu
40. Deklaracje uczestnictwa i preferencje w wyborach prezydenckich na niespełna dwa miesiące przed głosowaniem
41. Opinie o kandydatach na prezydenta
42. Oceny instytucji publicznych
43. Nastroje społeczne w marcu
44. Polacy o swych decyzjach wyborczych – pewność głosowania, ocena szans i alternatywy wyborcze
45. Katolik w życiu publicznym – potencjalne konflikty norm i wartości
46. Jan Paweł II w pamięci Polaków po dziesięciu latach od śmierci
47. Społeczny obraz autyzmu

KWIECIEŃ

48. Boskie i cesarski. O stosunkach między państwem i Kościołem(ami)
49. Przed piątą rocznicą katastrofy smoleńskiej
50. Zagrożenie terroryzmem
51. Społeczne oceny prezydentury Bronisława Komorowskiego
52. Materialny wymiar życia Polaków

- **Opinie i Diagnozy nr 31: Religijność i Kościół 10 lat po śmierci Jana Pawła II**

53. Oceny sytuacji na rynku pracy i poczucie zagrożenia bezrobociem
54. Preferencje partyjne w kwietniu
55. Preferencje w wyborach prezydenckich
56. Stosunek do rządu w kwietniu
57. Nastroje społeczne w kwietniu
58. Zaufanie do polityków w kwietniu
59. Opinie o działalności parlamentu, prezydenta i PKW
60. Wybory prezydenckie: pewność głosowania, preferencje niezdecydowanych i przewidywania wyniku wyborów
61. Wiedza o ułatwieniach w głosowaniu przed wyborami prezydenckimi

MAJ

62. Kto zamierza głosować 10 maja? Determinanty uczestnictwa w wyborach prezydenckich
63. Decyzje wyborcze Polaków w ewentualnej II turze wyborów prezydenckich
64. Wokół 70. rocznicy zakończenia II wojny światowej
65. Polacy o bezpieczeństwie w kraju i w miejscu zamieszkania
66. Opinie o związkach zawodowych i protestach górników
67. Bezrobotni o swojej sytuacji
68. Poparcie dla kandydatów w II turze wyborów prezydenckich przed drugą z debat telewizyjnych
69. 25 lat państwa obywatelskiego. Społeczne oceny samorządności terytorialnej
70. Preferencje partyjne w maju – przed drugą turą wyborów prezydenckich
71. Opinie o działalności parlamentu, prezydenta i PKW
72. Opinie o Transatlantyckim Partnerstwie Handlowym i Inwestycyjnym
73. Stosunek do rządu w maju
74. Zaufanie do polityków między pierwszą a drugą turą wyborów prezydenckich
75. Nastroje społeczne w maju – przed II turą wyborów prezydenckich

CZERWIEC

76. Pracoholicy, sieciohoicy, hazardziści... Uzależnienia od zachowań
77. Preferencje partyjne po wyborach prezydenckich
78. Rozliczenia podatkowe i kwota wolna od podatku
79. Reakcje na wyniki wyborów oraz oczekiwania wobec nowego prezydenta
80. Korzystanie z religijnych stron i portali internetowych
81. Polacy wobec problemu uchodźstwa
82. Preferencje partyjne w czerwcu
83. Stosunek do rządu w czerwcu
84. O konflikcie na Ukrainie i sankcjach gospodarczych wobec Rosji
85. Charakterystyka poglądów potencjalnych elektoratów partyjnych
86. Kim są wyborcy Pawła Kukiza?
87. Opinie o działalności parlamentu, prezydenta i PKW

88. Motywy głosowania w pierwszej turze wyborów prezydenckich
89. Referendum – pierwsze reakcje przed rozpoczęciem kampanii
90. Internauci 2015
91. Zaufanie do polityków po wyborach prezydenckich
92. Nastroje społeczne w czerwcu
93. Przybysze z bliska i z daleka, czyli o imigrantach w Polsce

LIPIEC

94. Jakiego systemu wyborczego chcą Polacy?
95. Nieobecni na wyborach
96. Opinie o dopuszczalności stosowania zapłodnienia in vitro
97. Przepływy elektoratów i strategie wyborcze w wyborach prezydenckich
98. Odbiór kampanii wyborczej i aktywność polityczna w internecie
99. Sympatia i niechęć do partii i inicjatyw politycznych
100. Preferencje partyjne w lipcu
101. Opinie o działalności parlamentu i prezydenta
102. Stosunek do rządu w lipcu
103. Nastroje społeczne w lipcu
104. Zaufanie do polityków w lipcu
105. Polacy o referendum na dwa miesiące przed głosowaniem
106. Tożsamość narodowa i postrzeganie praw mniejszości narodowych i etnicznych
107. Postulaty dotyczące zmian systemowych w Polsce

SIERPIEŃ

108. Oczekiwania wobec prezydentury Andrzeja Dudy
109. Bezpieczeństwo w internecie
110. Dzieci i młodzież w internecie – korzystanie i zagrożenia z perspektywy opiekunów
111. Sympatie i antypatie wyborcze
112. Postrzeganie Żydów i stosunki polsko-żydowskie
113. Zmiany nastawienia Polaków do innych narodów
114. 35. rocznica powstania NSZZ "Solidarność"
115. Regionalne zróżnicowanie sympatii i antypatii do innych narodów
116. Preferencje partyjne w sierpniu
117. Opinie o działalności parlamentu i nowego prezydenta
118. Nastroje społeczne w drugiej połowie sierpnia
119. Stosunek do rządu w drugiej połowie sierpnia
120. Zaufanie do polityków u progu nowego sezonu politycznego

WRZESIEŃ

121. Polacy o wrześniowym referendum zarządzonym przez prezydenta Bronisława Komorowskiego
122. Stosunek do uchodźców w kontekście kryzysu imigracyjnego w Europie
123. Decyzje wyborcze Polaków
124. Jak Polacy postrzegają swoich sąsiadów
125. Korzystanie z telefonów komórkowych
126. Autoportret Polaków i postrzegany dystans kulturowy wobec sąsiadów
127. Preferencje partyjne we wrześniu
128. Oceny i prognozy stanu gospodarki oraz warunków materialnych gospodarstw domowych w Polsce, Czechach, na Słowacji i Węgrzech
129. Nastroje społeczne we wrześniu
130. Stosunek do rządu we wrześniu
131. Oceny instytucji publicznych

PAŹDZIERNIK

132. Zaufanie do polityków miesiąc przed wyborami parlamentarnymi
133. O uchodźcach w przededniu unijnego szczytu poświęconego kryzysowi imigracyjnemu
134. Odpoczynek czy praca zarobkowa? Wakacje dzieci i młodzieży

- **Opinie i Diagnozy nr 32: Polacy wobec „innych". Stosunek do innych narodów, mniejszości narodowych i etnicznych, migrantów i uchodźców**

135. Zainteresowanie polityką i poglądy polityczne w latach 1989-2015. Deklaracje ludzi młodych na tle ogółu badanych.
136. O udziale w wyborach, pewności głosowania, obawach i przewidywaniach wyborczych
137. Preferencje partyjne w październiku
138. Psychologiczne charakterystyki elektoratów partyjnych
139. Co różni zwolenników lewicy, centrum i prawicy?
140. Forma zatrudnienia a poglądy społeczno-polityczne
141. Kim są wyborcy, czyli społeczno-demograficzne portrety największych potencjalnych elektoratów
142. Preferencje partyjne przed wyborami
143. Opinie o działalności parlamentu i prezydenta
144. Nastroje społeczne przed wyborami parlamentarnymi
145. Stosunek do rządu w październiku
146. Zaufanie do polityków w ostatnich dniach kampanii wyborczej

LISTOPAD

147. Sytuacja zawodowa Polaków
148. Wybrane wskaźniki położenia materialnego a stabilność zatrudnienia
149. Polacy o uchodźcach – w internecie i w „realu"
150. Wydatki rodziców na edukację dzieci w roku szkolnym 2015/2016
151. Stosunek do uchodźców w krajach Grupy Wyszehradzkiej
152. Między kościołem a lokalem wyborczym
153. Opinie o działalności parlamentu, prezydenta i PKW
154. Zainteresowanie Konkursem Chopinowskim
155. Nastroje społeczne w listopadzie
156. Zaufanie do polityków po wyborach parlamentarnych
157. Praca za granicą
158. Oczekiwania dochodowe Polaków
159. Między nadzieją a obawą – reakcje na wyniki wyborów parlamentarnych
160. Ocena stosunków polsko-niemieckich w kontekście 50. rocznicy listu biskupów polskich do biskupów niemieckich
161. Motywy niegłosowania
162. Oczekiwania wobec nowego rządu
163. Oczekiwania wobec nowego Sejmu
164. Odbiór kampanii wyborczej i aktywność polityczna w internecie przed wyborami parlamentarnymi
165. Polacy o swoim przywiązaniu do miejsca zamieszkania i kraju

GRUDZIEŃ

166. Przepływy elektoratów w wyborach parlamentarnych 2011 i 2015
167. Co dalej z polskim górnictwem węgla kamiennego
168. Stosunek do demokracji
169. Opinie o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
170. Preferencje partyjne w grudniu
171. Opinie o działalności parlamentu i prezydenta
172. Stosunek do uchodźców po atakach terrorystycznych w Paryżu
173. Nastroje społeczne w grudniu
174. Pierwsze notowania rządu Beaty Szydło
175. Boże Narodzenie 2015 – przygotowania do świąt i ich obchodzenie
176. Zaufanie do polityków w grudniu
177. Zagrożenie terroryzmem po zamachach w Paryżu
178. Stosunek do imigrantów w krajach Grupy Wyszehradzkiej
179. Motywy głosowania na poszczególne partie i komitety wyborcze

- **przygotowane do druku Opinie i Diagnozy nr 33: Wybory 2015 w badaniach CBOS**

Załącznik nr 3

Lista „bezpłatnych" odbiorców komunikatów CBOS w 2015 roku

1. Prezydent RP
2. Kancelaria Prezydenta RP
3. Biuro Doradców i Ekspertyz Prezydenta RP
4. Prezes Rady Ministrów
5. Szef Kancelarii Prezesa Rady Ministrów
6. Centrum Informacyjne Rządu
7. Marszałek Sejmu
8. Wicemarszałek Sejmu
9. Wicemarszałek Sejmu
10. Wicemarszałek Sejmu
11. Wicemarszałek Sejmu
12. Wicemarszałek Sejmu
13. Marszałek Senatu
14. Wicemarszałek Senatu
15. Wicemarszałek Senatu
16. Wicemarszałek Senatu
17. Wicemarszałek Senatu
18. Prezes Głównego Urzędu Statystycznego
19. Instytut Spraw Publicznych
20. Najwyższa Izba Kontroli
21. Rzecznik Praw Obywatelskich
22. Rzecznik Praw Dziecka
23. Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej po wyborach Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
24. Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
25. Ministerstwo Środowiska
26. Ministerstwo Obrony Narodowej
27. Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju po wyborach Ministerstwo Rozwoju, Ministerstwo Infrastruktury i Budownictwa
28. Ministerstwo Sportu i Turystyki
29. Ministerstwo Spraw Zagranicznych
30. Ministerstwo Spraw Wewnętrznych po wyborach Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji
31. Ministerstwo Sprawiedliwości
32. Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi
33. Ministerstwo Zdrowia
34. Ministerstwo Skarbu Państwa
35. Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej
36. Ministerstwo Edukacji Narodowej
37. Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego
38. Ministerstwo Finansów
39. Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji po wyborach Ministerstwo Cyfryzacji
40. Ministerstwo Energii
41. Prokuratura Generalna
42. Instytut Pamięci Narodowej
43. Trybunał Konstytucyjny
44. Szef Służby Cywilnej

Załącznik nr 4

Dotacja budżetowa dla CBOS, 1998–2015
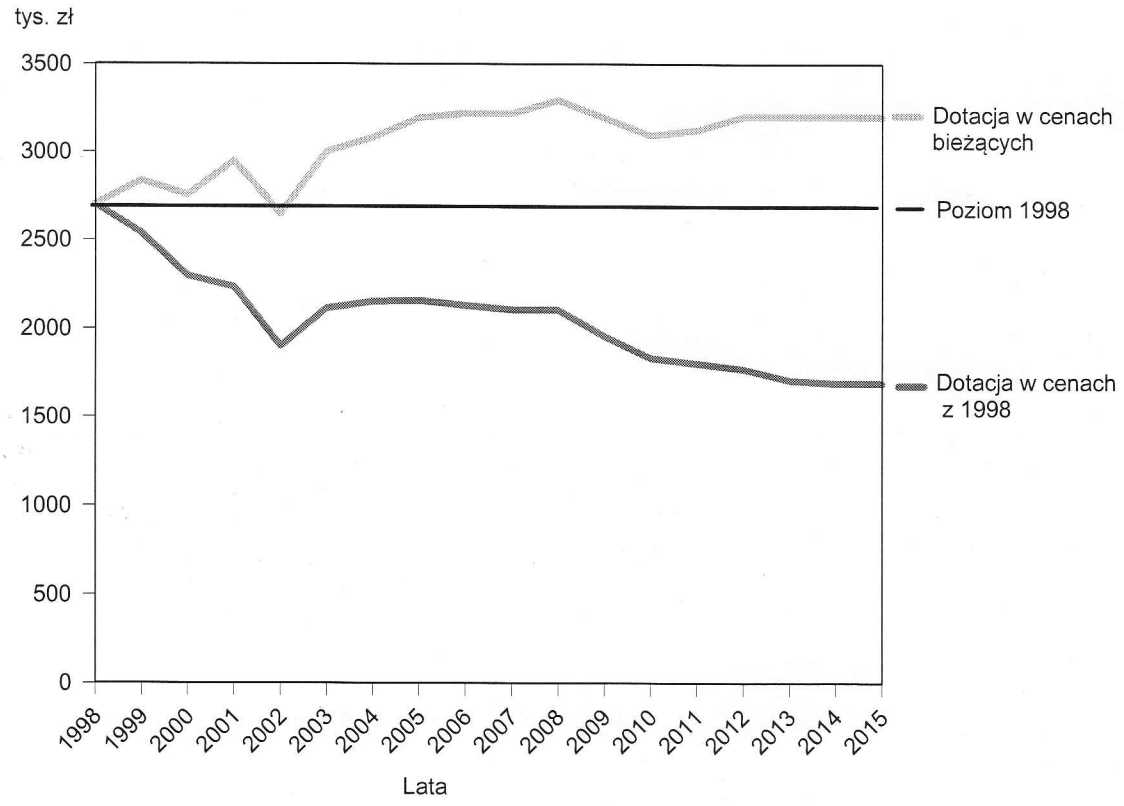
	Dotacja budżetowa (tys. zł)	Wskaźnik inflacji (rok poprzedni=100)	Dotacja budżetowa, wartość realna (w cenach z dn. 1 stycznia 1998)
1 I 1998	2 700	111,8	2 700
1 I 1999	2 835	107,3	2 536
1 I 2000	2 754	110,1	2 296
1 I 2001	2 949	105,5	2 233
1 I 2002	2 648	101,9	1 900
1 I 2003	3 000	100,8	2 113
1 I 2004	3 080	103,5	2 152
1 I 2005	3 194	102,1	2 156
1 I 2006	3 221	101,0	2 130
1 I 2007	3 219	102,5	2 107
1 I 2008	3 295	104,2	2 104
1 I 2009	3 195	103,5	1 958
1 I 2010	3 095	102,6	1 833
1 I 2011	3124	104,3	1 803
1 I 2012	3202	103,7	1 772
1 I 2013	3202	100,9	1 709
1 I 2014	3202	100,0	1 693
1 I 2015	3202	–	1 693